

97/33

Kontrolní závěr z kontroly „Dotace ze státního rozpočtu na teplo“

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 1997 pod číslem 97/33. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Petr Skála.

Cílem kontroly bylo prověřit systém poskytování dotace Ministerstvem financí a systém kontroly cen výrobců tepla, účelovost a hospodárnost prostředků státního rozpočtu vynaložených na dotaci na teplo.

Kontrolu provedly v období od října 1997 do května 1998 skupiny kontrolujících NKÚ z odboru průmyslu, dopravy a energetiky a oblastních odborů v Mladé Boleslavi, Mostě, Táboře, Třebíči, Olomouci a Ostravě.

Kontrolovanými osobami byly:

- A.** Ministerstvo financí (dále jen „MF“);
- B.** Finanční ředitelství (dále jen „FR“) v Praze, v Ústí nad Labem, v Českých Budějovicích, v Brně, v Ostravě a pro hlavní město Prahu;
- C.** Finanční úřad (dále jen „FÚ“) pro Prahu 1, pro Prahu 6, pro Prahu 8, v Mladé Boleslavi, v Nymburku, v Mostě, v Teplicích, v Táboře, v Jindřichově Hradci, v Třebíči, ve Žďáru nad Sázavou, v Olomouci, v Přerově, Ostrava I a v Karviné;
- D.** Příjemci dotace - v textu kontrolního závěru jsou uváděni nespecifikovaně jako „příjemci“:
- Stavební bytové družstvo (dále jen „SBD“) Nymburk;
Městská realitní Poděbrady, a. s.;
SBD Benátky nad Jizerou;
město Benátky nad Jizerou;
Městská část Praha-Řepy;
SBD v Praze 6;
Městská část Praha 8;
Bytové družstvo Korbyt Praha 8;
IKON spol. s r. o., Praha 8;
SBD Olomouc;
OLTERM & TD Olomouc, a. s., Olomouc;
Domovní správa města Přerova;
Alena Vránová, Bartošova 1, Přerov;
Zdeňka Kolářová, Bartošova 1, Přerov;
Ing. Jiří Drašar, Cyrila Boudy č. p. 605, Třebíč;
Domovní správa města Náměště nad Oslavou;
KLAJAR - sdružení občanů na ulici Komenského č. p. 1807 až 1810, Žďár nad Sázavou (dále jen „KLAJAR Žďár n. S.“);
ZELENÁ HORA, stavební bytové družstvo, Žďár nad Sázavou;
město Lom;
SBD KRUSNOHOR, Most;
Glavunion, a. s., Teplice;
Český porcelán, a. s., Dubí;
Skloform, a. s., Nová Ves nad Lužnicí;
Železniční opravny a strojírny České Velenice spol. s r. o.;

Lužan Veselí nad Lužnicí, a. s.;
SILON, a. s., Sezimovo Ústí II;
SBD Havířov;
SBD Nová huť Ostrava-Výškovice;
město Orlová.

Námítky proti kontrolním protokolům, které podaly MF, FÚ v Třebíči, ve Žďáru nad Sázavou, v Olomouci a v Přerově a SBD v Praze 6, OLTERM & TD Olomouc, a. s. Olomouc, KLAJAR Žďár n. S. a SBD Nová Huť Ostrava-Výškovice, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách podaly MF, SBD v Praze 6, KLAJAR Žďár n. S. a SBD Nová huť Ostrava-Výškovice. Byla vypořádána usneseními Kolegia NKÚ.

K o l e g i u m NKÚ na svém XV. zasedání konaném dne 7. 7. 1998

s c h v á l i l o usnesením č. 8/XV/98
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

I.**Charakteristika kontrolované problematiky**

Vláda ČSFR usnesením ze dne 28. 3. 1991 č. 188 o dotacích k cenám paliv a tepelné energie pro obyvatelstvo rozhodla s účinností od 1. 5. 1991 o zrušení dotací ze státního rozpočtu federace k cenám konečné spotřeby tuhých a plyných paliv a ceny tepelné energie dodávané obyvatelstvu. Dotace byla dále poskytována pouze na vyrovnání rozdílů mezi cenami tepelné energie pro obyvatelstvo a skutečnými náklady dodavatelům tepla ze zdrojů s kapacitou nad 6 MW a na pokrytí zvýšených nákladů obyvatelstva při odběru tepla ze zdrojů s kapacitou pod 6 MW a pro místní orgány k řešení naléhavých sociálních případů v důsledku zrušení dotace k cenám konečné spotřeby tepla. Tento dotační systém byl uplatňován až do 31. 12. 1992.

Od roku 1993 byl uplatňován systém dotace na teplo, při kterém byla dotace ze státního rozpočtu poskytována přímo vlastníkům či správcům vytápěných domovních objektů ke krytí rozdílů mezi věcně usměrňovanou cenou účtovanou dodavatelem a úhradou od domácností za tepelnou energii regulovanou maximální cenou.

Dotace z kapitoly MF byla poskytována vlastníkům, držitelům nebo správcům domovních objektů prostřednictvím FÚ, které byly ve smyslu § 6 odst. 1 písm. a) zákona ČNR č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, správci dotace. Dotace byla zálohová a podléhala ročnímu zúčtování. Až do roku 1996 byla čerpána ve vyšších objemech, než bylo původně ve státním rozpočtu schváleno. Objem plánované a skutečně poskytnuté dotace na teplo v letech 1993 až 1997 byl podle údajů státního závěrečného účtu následující:

Vývoj čerpání dotace (v mil. Kč)

rok	schválený rozpočet	upravený rozpočet	skutečné čerpání	přečerpání proti schvál. rozpočtu
1993	4 000	5 200	5 631	1 631
1994	5 470	6 570	6 588	1 118
1995	5 000	7 301	7 300	2 300
1996	6 300	7 025	7 016	716
1997	4 500		4 200	

V období od 1. 1. 1993 do 31. 12. 1995 byla cenová regulace u výrobců tepla, která spočívala ve stanovování maximálních limitů jednotlivých kalkulačních položek, postupně uvolňována. Od 1. 1. 1996 byla cena tepla věcně usměrňována systémem, který administrativně omezil meziroční nárůst věcně usměrňované ceny tepla na hodnotu 3,5 % v roce 1996 a 3,9 % v roce 1997.

Kontrola byla zaměřena na systém poskytování dotace v letech 1993 až 1997 a použití prostředků u příjemců dotace za roky 1996 a 1997.

II.

Kontrolou zjištěné skutečnosti

A. Ministerstvo financí

1. MF nevytvořilo dostatečně účinné předpoklady k hospodárnému nakládání s dotací u příjemců dotace a ani pro regulaci cen výrobců a distributorů tepelné energie.

- a) Základní předpisy pro poskytování dotace - v letech 1993 až 1994 Opatření MF pro vlastníky (správce) domovních objektů, čj. 11/61 183/92 z 12. 11. 1992 (dále jen „Opatření MF“), od roku 1995 nařízení vlády č. 251/1994 Sb., kterým se stanoví podmínky pro poskytování a finanční vypořádání dotace ze státního rozpočtu na tepelnou energii dodávanou k vytápění domovních objektů - nebyly jednoznačné a úplné. MF je proto průběžně doplňovalo dalšími upřesňujícími opatřeními a výklady a tyto byly v některých případech v rozporu s výše uvedeným nařízením vlády.

Nebyly stanoveny sankce za nedostatečné plnění uložených povinností ani postup správců dotace (FÚ). Některé FÚ vyplácely na základě pokynu MF dotaci, i když příjemci nespĺnili všechny uložené povinnosti. Podmínky pro předložení finančního vypořádání a vrácení přeplatků dotace, zejména termíny, umožňovaly příjemcům zdržovat prostředky státního rozpočtu buď posouváním termínu vrácení přeplatku dotace žádostmi o jeho prodloužení, nebo nesprávným vyplněním finančního vypořádání. K stanovenému termínu 28. 2. 1997 pro vrácení přeplatku, který za rok 1996 činil 797,4 mil. Kč, bylo vráceno pouze 401,1 mil. Kč.

Povinnosti stanovené příjemcům dotace nařízením vlády č. 251/1994 Sb. neodpovídaly systému regulace věcně usměrňovaných cen zavedenému od roku 1996. Příjemci dotace, kteří sami vyráběli teplo v domovních či blokových kotelnách (v počtu více než 2 tis.), měli stanovenou povinnost doložit žádost o dotaci kalkulací ceny tepla. Nemuseli však již dokládat dodržení povoleného meziročního nárůstu věcně usměrňované ceny. Přitom byla dotace těmto příjemcům vyplácena tím vyšší, čím vyšší cenu uvedli do kalkulace a do finančního vypořádání.

Na základě šetření, které bylo provedeno u vybraného FÚ, povinnost doložit povolený nárůst vedla ke snížení nároku na dotaci, a tím u některých příjemců dotace ke zvýšení přeplatku a následnému vrácení dotace do státního rozpočtu.

Na nedostatečnost podmínek stanovených pro poskytování dotace na teplo stanovených v nařízení vlády č. 251/1994 Sb. a na skutečnost, že jeho změny a doplňky vydávané MF nejsou pro odběratele závazné, upozorňovala i některá FÚ. K jeho novelizaci však došlo až ke dni 1. 1. 1998. Podle nařízení vlády č. 308/1997 Sb. bylo poskytování dotace na teplo k 31. 5. 1998 ukončeno.

- b) Výměry MF bylo v letech 1993 až 1997 výrobcům či distributorům dodávek tepelné energie pro domácnost vymezeno, co a v jaké míře mohou či nemohou zahrnout do věcně usměrňované ceny. Stanovená pravidla však dostatečně nebránila zvyšování cen tepla, což vedlo k nepředpokládanému nárůstu čerpání dotace, i přes každoroční zvyšování maximálních cen tepelné energie pro domácnosti v letech 1993 až 1995, jak to ukazuje následující přehled.

Vývoj maximální ceny tepla a výše dotace na teplo (absolutně)

Období	1993	1994	1995	I. pol. 1996	II. pol. 1996	I. pol. 1997	II. pol. 1997
Max. cena Kč/GJ	120	139	153	163	180	180	250
Objem dotace (mil. Kč)	5 631	6 558	7 300	4 530	2 486	4 190	10

Vývoj relace maximální ceny tepla a dotace na teplo (indexově)

Index	1994/1993	1995/1994	I. pol. 1996 I. pol. 1995	II. pol. 1996 II. pol. 1995	I. pol. 1997 I. pol. 1996	II. pol. 1997 II. pol. 1996
Max. cena [%]	1,158	1,101	1,065	1,104	1,104	1,389
Objem dotace [%]	1,17	1,113	1,007	0,887	0,925	0,002

Vzhledem k tomuto vývoji byl proto Výměrem MF č. 01/96 od 1. 1. 1996 výrobcům a distributorům tepla stanoven nový systém věcného usměrňování cen, který administrativně omezil dosavadní meziroční nárůst průměrné věcně usměrňované ceny z cca 10 % v roce 1995 na 3,5 % v roce 1996 a obdobně v roce 1997 na 3,9 %. Tím došlo v roce 1996 k zastavení růstu objemu poskytované dotace. Výrazný pokles dotace v roce 1997 korespondoval se značným zvýšením maximální ceny tepla pro obyvatelstvo.

2. MF z důvodu nejasnosti pravidel pro poskytování dotací na teplo, jak samo uvádělo, promíjelo podle § 30 odst. 7 zákona ČNR č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky), příjemcům neoprávněně použití dotace, včetně penále.

V roce 1996 prominulo takto penále ve výši 5 502 tis. Kč a doměrky dotací ve výši 1 827 tis. Kč. V roce 1997 pak penále ve výši 3 929 tis. Kč a doměrky dotací ve výši 5 408 tis. Kč. Největší část prominutých doměrků a penále se týkala roku 1993.

3. MF přiznávalo dodatečně dotaci za roky 1993 a 1994, přestože to neumožňoval bod 6 Opatření MF, kde je uvedeno:

„Nárok na poskytnutí dotace vzniká vlastníkov domovního objektu v nejbližším termínu následujícím po přijetí Přihlášky příslušným finančním úřadem (bez možnosti zpětného čerpání).“,

a za roky 1995 a 1996, přestože to neumožňovala ustanovení § 2 odst. 4 a § 4 odst. 3 nařízení vlády č. 251/1994 Sb., která mj. stanoví:

„Dojde-li v průběhu kalendářního roku ke změně údajů sdělených finančnímu úřadu v žádosti o dotaci a rozhodných pro výpočet dotace anebo zjistí-li odběratel, že tyto údaje jsou neúplné nebo nesprávné, podá finančnímu úřadu novou žádost a v ní vypočte novou roční výši dotace.“

„Nedoplatek dotace vyplývající z finančního vypořádání finanční úřad odběrateli neuhrazuje.“

MF přiznalo zpětně dotace:

- v roce 1996 ve výši 423 tis. Kč za rok 1993, 2 286 tis. Kč za rok 1994, 3 103 tis. Kč za rok 1995 a 970 tis. Kč za rok 1996;
- v roce 1997 ve výši 1 444 tis. Kč za rok 1995, 556 tis. Kč za rok 1996 a 96 tis. Kč za rok 1997.

B. Finanční ředitelství

FŘ neprováděla plošné kontroly věcně usměrňovaných cen u výrobců tepelné energie.

FŘ mají podle § 9 písm. e) zákona č. 531/1990 Sb. provádět cenovou kontrolu. V letech 1993 až 1997 pro-

vedla kontrolu správnosti cen tepelné energie u 725 subjektů, což představovalo v průměru 145 subjektů ročně. Na základě těchto kontrol vydala 449 rozhodnutí, ve kterých uložila pokuty v celkové výši 202 700 tis. Kč. K porušení cenových předpisů došlo u cca 62 % kontrolovaných subjektů. Z celkového počtu cenových kontrol, které FŘ prováděla, byla na kontrolu cen v oblasti tepelné energie každoročně vymezena kapacita v rozmezí 20 - 30 %.

Dodržování věcně usměrňované ceny nebylo u většiny z cca 3 000 výrobců tepelné energie zkontrolováno. Kontrola byla zaměřena především na výrobce s nejvyšší cenou tepelné energie, na které byla stížnost nebo které nahlásily FÚ. Např. v 1. pololetí 1997 bylo 2 200 výrobců, u nichž věcně usměrňovaná cena převyšovala 180 Kč/GJ, nad kterou byla podle Výměru MF č. 01/97 v tomto období poskytována dotace. FŘ provedla v roce 1997 v oblasti cen celkem jen 167 kontrol, včetně kontrol cen účtovaných obyvatelstvu.

Příjemci dotace, kteří byli současně výrobci či distributory tepelné energie, nemohli být za porušení pravidel věcné regulace cen v kalkulaci ceny tepelné energie podle zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, postiženi pokutou, protože tepelnou energii neprodávali. V případě porušení cenových pravidel odvedli pouze neoprávněně získanou dotaci, příp. penále. Kontroly těchto případů prováděla FŘ jen v malém počtu. Např. v působnosti vybraného FŘ bylo v roce 1997 v průměru okolo 700 vlastníků domovních objektů vytápěných domovní nebo blokovou kotelnou, kteří byli příjemci dotace. Zkontrolováno jich bylo jen sedm. A přitom šest z nich nedodrželo povolený meziroční nárůst věcně usměrňované ceny.

C. Finanční úřady

1. FÚ nevyužívaly při kontrole žádostí o dotaci a finančních vypořádání důsledně svého práva daného ustanovením § 1 odst. 3 zákona ČNR č. 531/1990 Sb., kde je uvedeno:

„Správou dotací se rozumí právo kontrolovat u příjemce dotace dodržení podmínek pro čerpání a použití dotací a v případě neoprávněného čerpání nebo použití uložit a vymáhat jejich vrácení.“

Čtyři FÚ řádně nekontrolovaly žádosti o dotaci a finanční vypořádání dotace, včetně ověření správnosti uváděných výpočtů nároku na výši dotace a množství tepelné energie připadající na bytové prostory.

2. FÚ nepostupovaly vždy při poskytování dotace důsledně a v souladu s nařízením vlády č. 251/1994 Sb.

a) podle ustanovení § 1 odst. 2, kde je mj. uvedeno:

„Dotace se poskytuje vlastníku, držiteli nebo správci domovního objektu, který je odběratelem tepelné energie nebo tepelnou energii sám vyrábí ...“

Jeden FÚ poskytl v letech 1995 až 1997 dotaci ve výši 34 548 tis. Kč firmě, která neměla právní subjektivitu. Za uvedenou firmu vystupovala ve skutečnosti fyzická osoba, na jejíž bankovní účet byla také dotace zasílána. Část dotace ve výši 448 tis. Kč zaslal FÚ v roce 1997 tomuto odběrateli na chybně uvedené číslo účtu. Do doby kontroly nebyl skutečný příjemce zjištěn;

b) podle ustanovení § 2 odst. 2, kde je mj. uvedeno:

„Odběratel podává žádost příslušnému finančnímu úřadu nejpozději do 3. ledna běžného roku ... K žádosti se připojí doklad, kterým odběratel prokáže, že je vlastníkem (spoluvlastníkem), držitelem nebo správcem domovního objektu, a smlouva uzavřená s dodavatelem na příslušný rok o množství a výši ceny tepelné energie. Je-li vlastníkem, držitelem nebo správcem domovního objektu výrobce tepelné energie, připojí k žádosti kalkulaci ceny tepelné energie vypočtené podle cenového předpisu.“

Třináct FÚ přijímalo v rozporu s nařízením vlády, avšak na základě přípisu MF žádosti o dotaci po 3. lednu 1997 a na jejich základě vyplatilo příjemcům dotace na tento rok, včetně lednové zálohy (20 % roční výše dotace).

Pět FÚ poskytovalo v některých případech dotaci, přestože příjemci dotace nedoložili žádosti o dotaci předepsanými doklady;

c) podle ustanovení § 2 odst. 4, kde je mj. uvedeno:

„Nová žádost se předkládá ... nejpozději do 15. listopadu.“

Jeden FÚ v roce 1996 i po uvedeném termínu přijal od dvou odběratelů nové žádosti o dotaci a na jejich základě vyplatil celkem 165 tis. Kč;

d) podle ustanovení § 4 odst. 6, kde je mj. uvedeno:

„Má-li v průběhu roku zaniknout právo na dotaci ..., oznámí odběratel tuto skutečnost příslušnému finančnímu úřadu nejpozději 30 dnů před tím, než tato skutečnost nastane. Finanční úřad na základě tohoto oznámení anebo z vlastního podnětu stanoví rozhodnutím lhůtu, v níž odběratel podá finančnímu úřadu vyplněný formulář ‚Finanční vypořádání dotace‘ za uplynulou část kalendářního roku. Přeplatek se vypořádá ke dni, v němž zanikne právo na dotaci ...“

Jeden FÚ přijal v průběhu roku 1997 žádosti o dotaci na teplo od odběratelů, kteří v nich oznamovali, že u některých jejich objektů zaniká nárok na dotaci. FÚ nestanovil rozhodnutím lhůtu k předložení finančního vypořádání. V důsledku toho nebyl přeplatek 517 tis. Kč vypořádán již v průběhu roku 1997.

D. Příjemci dotace

Někteří příjemci nedodržovali nařízení vlády č. 251/1994 Sb. anebo uváděli nesprávné údaje, a získali tak dotaci na teplo neoprávněně, např.:

- a) Tři příjemci v roce 1996 a jeden v roce 1997 uvedli do finančních vypořádání vyšší cenu dodávané nebo samostatně vyráběné tepelné energie, a získali tak neoprávněně dotaci v celkové výši 941 tis. Kč.
- b) Jeden příjemce čerpal dotaci na nebytové prostory, a získal tak neoprávněně dotaci 53 tis. Kč v roce 1996 a 40 tis. Kč v roce 1997.
- c) Jeden příjemce odebíral v letech 1995 až 1997 tepelnou energii přes vlastní výměňkovou stanici, a byl tak sám sobě dodavatelem. Do finančních vypořádání uvedl sice cenu podle žádosti, ale ve skutečnosti počítal nárok na dotaci podle vyšší ceny, která vycházela ze skutečně fakturovaných cen od dodavatele a skutečných nákladů na výměňkovou stanici. Odvedl tak do státního rozpočtu v uvedených letech o 104 tis. Kč nižší přeplatek.
- d) Jeden příjemce odebíral tepelnou energii za „dvousložkovou“ cenu. V letech 1996 až 1997 spotřeboval nižší množství tepelné energie, než uvedl v žádosti, čímž oproti žádosti vzrostla i skutečná cena za GJ dodávaného tepla. Tato skutečná cena byla použita ve finančním vypořádání, a tím byl odveden nižší přeplatek dotace o 1 084 tis. Kč za rok 1996 a 4 778 tis. Kč za rok 1997. Na snížený odběr tepelné energie přitom v průběhu uvedených let nereagoval změnou žádosti o dotaci.
- e) Čtyři příjemci kompenzovali ve finančních vypořádáních za rok 1996 přeplatek s nedoplatkem z různých zdrojů tepelné energie, a získali tak neoprávněně dotaci v celkové výši 154 tis. Kč.
- f) Tři příjemci uvedli v žádostech o dotaci nebo ve finančním vypořádání nesprávné údaje, na základě kterých zadrželi v letech 1996 až 1997 prostředky státního rozpočtu minimálně ve výši 2 000 tis. Kč. Příjemci uváděli v žádostech buď vyšší ceny, než bylo nasmlouváno s dodavatelem, nebo uváděli chybné množství spotřebované tepelné energie a úhrad od uživatelů bytů.

III.

Vyhodnocení

V systému poskytování dotace byly zjištěny tyto nedostatky:

Majitelům objektů nezáleželo na ceně dodávané tepelné energie a nebyli motivováni k vytváření tlaku na výrobce či dodavatele, kteří neustále zvyšovali cenu dodávaného tepla. Dotace pokrývala majitelům objektů rozdíl mezi věcně usměrňovanou cenou účtovanou výrobcem či dodavatelem a maximální cenou, kterou mohli účtovat uživatelům bytů.

V případech, kdy příjemci dotace sami vyráběli tepelnou energii, nebyli motivováni k nižší ceně vyráběné tepelné energie. Čím více nákladů do kalkulace ceny uvedli, tím vyšší dostávali dotaci. Tuto motivaci neměli ani výrobci - dodavatelé tepelné energie.

Protože na případný nedoplatek nebyl nárok a dotace podléhala ročnímu zúčtování podle skutečného čerpání, nadsazovali příjemci v žádostech svoji skutečnou spotřebu. Vzniklé přeplatky byly vráceny se značným zpožděním.

Pravidla pro poskytování dotace nebyla stanovena jednoznačně a chyběly sankce pro případy, kdy příjemci dotace neplnili některé podmínky pro její poskytování (např. nepředložení příslušných dokladů k žádosti). MF pravidla doplňovalo a měnilo. Systém dotace spolu s uplatňovanou věcně usměrňovanou cenou výrobců tepelné energie v letech 1993 až 1995 nezabránil růstu cen tepelné energie, což v konečném důsledku vedlo ke zvyšování nároku na objem dotace v těchto letech. Část dotace tak byla ve skutečnosti poskytnuta výrobcům a distributorům tepelné energie.

K částečné nápravě došlo až počátkem roku 1996, kdy byl v novém systému věcné regulace cen stanoven limit pro jejich růst. Tomu však neodpovídala pravidla stanovená příjemcům dotace v případech, kdy sami vyráběli tepelnou energii. Ti totiž nemuseli prokazovat FÚ dodržení stanoveného nárůstu. Přitom dotace jim byla poskytnuta tím vyšší, čím vyšší cenu uvedli do kalkulace a do finančního vypořádání. Při případném překročení povoleného nárůstu jim navíc nehrozila pokuta podle zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, protože tepelnou energii neprodávali.

Finanční orgány neměly dostatečnou kapacitu pro kontrolu příjemců. U příjemců nezkontrolovaly FÚ v letech 1993 až 1997 cca 22 mld. Kč z poskytnuté dotace, tj. 73 %.

MF promíjelo odvod neoprávněně získaných prostředků či penále. Nad rámec nařízení vlády přiznávalo dotaci dokonce i dodatečně.

Z poznatků získaných při kontrole vyplývá, že systém platný od roku 1993 vycházel z těchto předpokladů:

- privatizovaní výrobci tepelné energie se budou chovat úsporněji, protože již nebudou dotacemi napojeni na státní rozpočet;
- přesunem dotace k majitelům bytů se vytvoří postupně účinný mechanismus kontroly ceny tepla odběratelem, čímž se částečně nahradí činnost státní cenové kontroly;
- postupným zvyšováním cen tepla pro domácnosti a restrikcí výrobců při kalkulaci ceny tepelné energie se bude objem dotací snižovat až úplně zanikne.

Výsledky kontroly prokázaly, že uvedené předpoklady se nenaplnily, neboť objem dotace se do roku 1996 nesnižoval, ale naopak rostl.

Hlavní příčinou je dominantní nebo monopolní postavení dodavatelů tepla vůči odběratelům. Stát nestanovil objektivní cenové regulativy a nezabezpečil účinný dozor nad jejich dodržováním.

V průběhu let 1993 až 1995 byly podmínky věcně usměrňované ceny měněny a spolu s nejednoznačným vymezením některých pojmů způsobily značný nárůst kalkulačních položek ceny tepla, u nichž lze pochybovat, že byly ekonomicky oprávněné. Jedná se např. o:

- prudký nárůst správní reží v roce 1995, kdy přestala být tato položka věcně regulována;
- prudký nárůst odpisů, který většinou koreluje s datem privatizace výrobců tepla. Zakladatelé vkládali na krytí základního jmění při vzniku obchodních společností hmotný investiční majetek, který byl odhadnut podstatně vyššími reprodukčními cenami, než byly zůstatkové ceny. Korektnost výše těchto cen nikdo zpětně nevyhodnotil.

Výše uvedené tendence byly společné všem pěti vybraným dominantním výrobcům, kteří mají asi 45% podíl v působnosti tří FR, která byla kontrolovanými osobami v této kontrolní akci.

V průběhu let 1993 až 1997 nebyl stát (včetně obcí a měst) schopen zajistit účinný dozor nad dodržováním cenových regulativů tím, že:

- neprováděl u většiny výrobců tepla sledování vývoje jednotlivých kalkulačních položek cen tepla, čímž se připravil o možnost objektivního posouzení ekonomicky oprávněných nákladů výrobců tepla;
- neprováděl cenovou kontrolu u většiny výrobců tepla.